

Till vänster:
Dansstudio i filmen
»Suspiria«.

Till höger:
Mikael Olssons foton
har blivit mönster.

Mikael Olsson har en ovanlig förmåga att hitta otampade stigar i livet. Hans resa har gått från pappans fotoalbum, via schweiziska berggrum till Guldpalmsvinnande filmer. Nu pryder hans bilder modeskaparen Jun Takahashis kläder.

TEXT **HYNEK PALLAS** FOTO **MIKAEL OLSSON**

Mikael Olssons bilder blev japanskt mode

Den här kanske jag kan använda. Fotografen Mikael Olsson virar en silkessjal om halsen och skrattar. Sjalen ser ut att ha ett abstrakt mönster, men visar sig vid närmare påseende prydas av ett bord med teknisk utrustning. Det är en interiör ur filmen *Suspiria* (2018), tagen från ett fotografi av Mikael Olsson, vars bilder nyligen hamnade på den japanske kläddesignern Jun Takahashis damkollektion *Suspirium*.

Jag har fått en liten modevisning i källarlokalen som Mikael Olsson delar med ett företag som hyr

ut vintagekläder. Dit hör knappast Jun Takahashis plagg. Nog för att *Suspirium*-kollektionen som släpptes förra året sedan länge är slutsåld, men Jun Takahashis klädmärke Undercover går för fantasisummor som få förknippar med att handla begagnat.

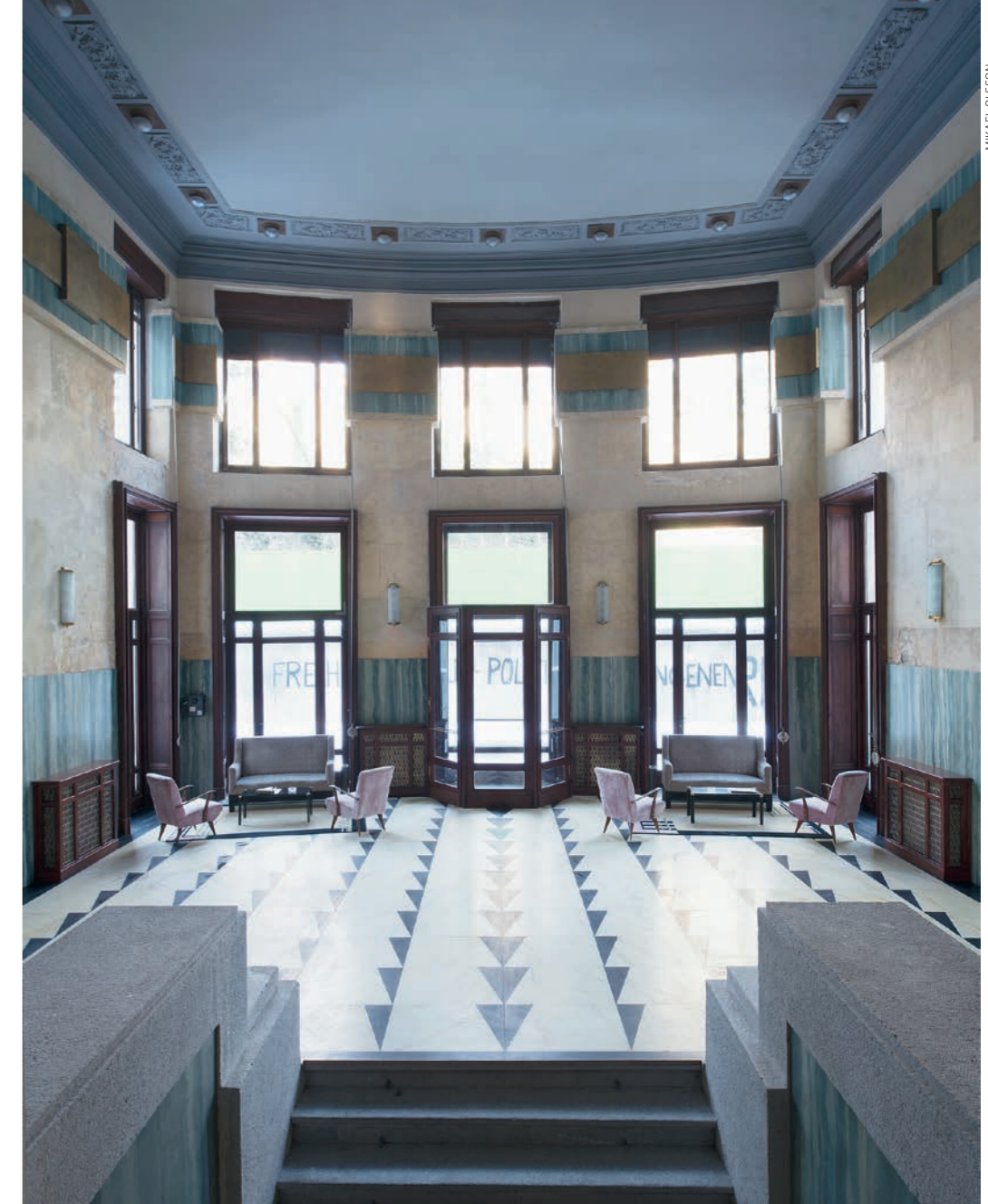
Mikael Olsson visar, tydligt stolt, en bild på Takahashis tidigare samarbete med Cindy Sherman där hon bär en T-shirt med sitt eget motiv.

– Jag har från början haft en vision av hur jag ska skapa min egen värld. Att inte bli förbrukbar som konstnär. Och det har jag lyckats upprätthålla,

Till vänster:
FK15.2004 från Mikael Olssons »Södrakull Frösakull« (Steidl).

Till höger:
Interiör från »Suspiria« som blivit mönster hos Undercover.

MIKAEL OLSSON

FÖDD 1969 i Lerum.

BOR Stockholm.

YRKE Fotograf och konstnär.

SIDOSPÅR Skådespelare

i »Suspiria« och »The Square«.

AKTUELL Med bilder på

Undercovers Suspirium-

kollektion och nya boken

»on | auf« (Steidl, 2020).

HEMSIDA mikaelolsson.se

säger han när jag frågar om det har funnits en tydlig filosofi sedan han började med fotografi.

»Början« är föräldrahemmets fotoalbum. Långt innan Mikael Olsson plockade upp en kamera bläddrade han i sin pappas och farfars fotoalbum, som han fortfarande inspireras av.

– Pappa och jag pratade aldrig bild. Men i efterhand förstod jag att det var väldigt bra fotografier. Lite Rodtjenko- eller Henri Cartier-Bresson-komplexitet. Så intresset för perception kom sig naturligt.

Det egna fotograferandet kom dock långt senare, och passade hans rastlöshet. För en konstnär som ofta undersöker det transformativa och det performativa skedde det under en lämplig period – militärtjänstgöringen.

Men början är också Göteborg, där han 1993 kom in på dåvarande Fotohögskolan. När Mikael Olsson – som understryker att han är från Lerum – talar om Göteborg är det inte bara staden och utbildningen

han menar. Han beskriver ett tillstånd, som låter som en metod.

– Staden är mindre än Stockholm så man hamnar i mer gränsöverskridande världar. Och man får ta tillvara på allt. Jag jobbade med filmfestivalen i 13 år. Att se film är ju att se bild och fotografi. Och så har jag fikat med Wim Wenders flera gånger, säger han på sin lätta göteborgska och visar en favoritbild på den japanske skådespelaren Takeshi Kitano.

Det är en röd tråd genom samtalet – hur slumpartade möten har lett vidare för att han är lyhörd och tar vara på situationer.

Vi har flyttat in i det lilla kontorsutrymme i källaren som ligger under en populär Söderkrog i Stockholm. På väggen hänger en utställningsaffisch för det projekt som Mikael Olsson är mest uppmärksamrad för i Sverige: *Södrakull Frösakull*, som 2011 blev bok på det prestigefulla förlaget Steidl. Det utgår från formgivaren och arkitekten

Bruno Mathssons privata fritidshus som Mikael Olsson fick tillgång till. Vid millennieskiftet fick han en förfrågan om att ta bilder på det halländska huset. Och möttes av något fascinerande.

– Det var så fränstötande och attraktivt. Det lukade, var smutsigt och växte tickor på väggarna.

Han bad om att få göra ett eget projekt, och flyttade in i huset. Idag kallar han Bruno Mathsson för »designmotsvarigheten till Ingmar Bergman«. En folksjäl man kan kliva in i.

– Det är ett extremt koncentrat från tiden som formade det moderna Sverige. Han ritade inte bara ett hus besatt av luft, sol och syre utan testade det på sig själv. Intresset för naturism och nudism syns i det experimentella huset.

Men de skitiga rummen bakom skira gardiner ger ingen inställsam Sverigebild. Det övergivna har ett romantiskt skimmer, en »sentimental falla« som Mikael Olsson ville undvika. Något som märks redan på bokomslaget, där huset skymms av en buske.

– Jag försöker omdefiniera dokumentärfotografien. Hur vi ser på bilder. Jag är intresserad av närvaro och använder autenticitet som språk. Så jag arrangerade om och skapade fiktiva rum, en scenografi.

Rum och deras identitet blev även utgångspunkten för nästa projekt. Boken *on | auf* publiceras under året på Steidl. Idén kom efter att Mikael Olsson träffat en person som samlade paviljonger från Serpentine Gallery i London.

– Vad är en byggnad när den är nedpackad? Här finns frågor om perception och förskjutning. Om det privata och det offentliga.

Sådant gick han och tänkte på när han fick höra att arkitekterna Herzog & de Meuron 2012 skulle göra en paviljong med Ai Weiwei, som hade en fiktiv arkeologisk idé. Mikael Olsson hade sett deras samarbeten med konstnärer och visste att de var intresserade av fotografi. Arkitekterna nappade

på hans idé och han fick *carte blanche*. Varpå han tillbringade en vecka hos Ai Weiwei som satt i husarrest. Men vad ska man fotografera när inget objekt ännu existerar?

– De hade haft Skype-konversationer som fanns i Ai Weiweis dator. Skärmen bar spår av fingeravtryck och andedräkt. En associativ koppling till minne. Där det digitala inte har en kropp kunde jag med analogt foto ... Du vet det blir en relief av verkligheten, som en vinyl.

Han stannar upp och mättar med händerna.

– Jag undersöker och letar ingångar i hur jag ska göra det till bild. För i slutändan är jag bildkonstnär, tillägger han med emfas.

Tackar han för den sakens skull nej till jobb?

– Nej, det är sällan. Det är roligt att träffa människor och försätta mig i situationer som kan ge mig nya erfarenheter. Att få ihop ekonomin är viktigt. Nu gör jag uppdrag för en schweizisk ingenjörsfirma och får cykla åtta kilometer in i bergstunnlar.

MIKAEL OLSSON

Modeskaparen Jun Takahashi har tidigare gjort kläder med motiv ur bland annat »The Shining« och »A Clockwork Orange«. Här används ännu en av Mikael Olssons bilder från »Suspiria«.

UNDERCOVER

Jag försöker vara öppen. Och där jag känner att jag kan kila in med mitt, där gör jag det.

På den vägen var det med uppdraget som nu har tagit Mikael Olsson till Hollywood och till den japanska catwalken. Steidls böcker följs av bildredaktörer världen över – också på New York Times. Deras stilmagasin T frågade om han ville fotografera filmregissören Luca Guadagninos hem i ett italienskt palats.

– Jag såg Guadagninos filmer och förstod att hans förhållande till estetik och konst var något som intresserade mig. Han var mitt uppe i inspelningen av *Call me by your name*, så jag hamnade där.

Han letar fram magasinet i en hylla. Inredningsbilderna fyller tolv sidor och jag förstår snart av blandningen mellan skitig patina och designmöbler varför männen fann varandra.

– Jag är konstnär och använder mig själv för att hamna i nya situationer. Och filminspelningen är ett tillfälligt tillstånd som är intressant – något man inte kan återskapa. Så när Luca berättade att han skulle göra en nyversion av *Suspiria* bad jag att få använda mig av inspelningen som utgångspunkt för ett fotografiskt arbete.

Mikael Olsson har sökt sig till Dario Argentos film *Suspiria* från 1977 och till författaren Thomas De Quincey, vars essä *Suspiria de Profundis* från 1845 har inspirerat filmerna. Han nämner parapsykologi, De Quinceys många hem och drogexperiment – samt utmaningen att fotografera skådespelerskan Tilda Swinton bortanför bilden av henne.

Men några bilder får jag inte se. I en udda men talande utveckling har hans eget projekt inte sett dagens ljus än, men väl andra fotografier.

– Luca frågade om jag kunde ta bilder på scenografierna för promotion. Jag funderade på om det kunde bli en intressekonflikt, men det finansierade mitt arbete. Att få tillgång och bygga upp det förtroende som är avgörande för mig, det tar ju tid.

Mikael Olssons egna arbete som utgår från »Suspiria«-inspelningen har ännu ingen fått se.

Snart hade Luca Guadagnino satt fotografen i mer arbete, med rollen som tysk agent i filmen. En bra metafor för hur Mikael Olsson – som även har spelat i Ruben Östlunds Guldpalmsvinnare *The Square* – arbetar.

– Jag hade inga skådespelarambitioner men man blir ju lite av en spion – jag tar roller för att navigera dit jag ska. Väl där kan jag även vara fotograf.

Det var promotionbilderna från *Suspiria* som Jun Takahashi såg. Designern har länge dragits till populärkulturens värld, och särskilt till psykologiska thrillers och skräck. 2017 flörtade kläderna med *The Shining* – komplett med tvillingtema och en Parisvisning som liknade Overlook hotel. För *Suspirium* har Takahashi istället tagit fasta på filmens tyska 70-tals-brunnmurrighet med de scenografimönster som syns i bilderna – och hur djupa röda blodfläckar och Tilda Swintons androgyna skönhet bryter av mot alltsammans.

Så åker det fram fler lådor från klädmärket med det passande namnet, som inspelningsbilderna hamnade på när Jun Takahashi hörde av sig. Undercover gör bland annat frimärksstora plånböcker, det enda ekonomiskt överkomliga i kollektionen. Mikael Olsson rättar mig när jag kallar dem för portmonnäer och förklarar tyst att han tror de är till för drogförvaring.

Det märks att han är genuint road av modeäventyret när han berättar hur hans foton får ny publik. Fans som följer honom på Instagram skickar bilder på sig själva iförda plaggen.

När han pillar fram den lilla lappen med sitt namn i en rock som går för 25 000 kronor frågar jag om det var detta han såg framför sig när han en gång började fotografera.

– Nej, säger Mikael Olsson och skrattar till igen. Men jag söker mig till det som intresserar mig. Det är min grund – om jag ska kunna fortsätta så måste jag behålla min nyfikenhet och passion. 📷